

det slaas bort gennem Forholdstalsvalgmaaden, vil den opdragende Indflydelse paa Partiforholdene forsvinde.

Man ser ogsaa, at i de forskellige Lande søger man ved Hjælp af Forholdstalsvalg at komme ganske forskellige Onder til Livs, somme Steder et, andre Steder et andet, men altid venter man af Forholdstalsvalg, at det skal raade Bod netop paa de Ulemper, man selv synes at lide under. Herhjemme har i Regelen den Betragtning raadet, at man ved Forholdstalsvalg skal gøre Partierne ligesom friere af hinanden. I Modsætning dertil ser vi en svensk Politiker, Palme, som har undersøgt Forholdstalsvalgets Virkninger ved Kommunevalgene i Sverige, vise, at det netop gavner og fremmer Valgkarteller, og at et af de Fortrin, som Forholdstalsvalget har, netop er, at det fremmer Valgkarteller; der kræves blot en noget snildere Evne til at manøvrere med dette indviklede tekniske Apparat. Nogle Steder siger man: Vi skal sikre Vælgernes Frihed overfor Partierne, overfor Partibestyrrelserne. Men andre Steder, saaledes i Tyskland, siger man: Vi skal standse den Tendens, Folk har til at løbe deres egne Veje, det er netop de samlede Partier og Partimyndigheder, det kommer an paa. Der er fornylig, navnlig i Tyskland, gjort stærkt gældende, at man ved Forholdstalsvalg vil hindre Dannelsen af Smaapartier, fordi de simpelt hen ikke har Raad til at bære de stærkt forøgede Valgomkostninger, ikke raader over den store Presse, der fordres for at beherske Valget rundt omkring i det hele Land. Et lille Parti kan samle sine Kræfter om at erobre en enkelt Kreds, men et lille Parti, der gennem Forholdstalsvalg skal virke ud over en større Kreds, maaske det hele Land, har ikke Kraft dertil; det ødelægges sig blot, spilder sine Penge og sine Stemmer. Derfor stopper man ad den Vej Dannelsen af Smaapartier. En saadan Tankegang vilde neppe herhjemme vinde Forholdstalsvalgmaaden mange Tilhængere, og det er vel ogsaa det modsatte, man herhjemme betoner: at det netop skal frigøre de enkelte Mennesker. Man finder saa paa den ene og saa paa den anden, stadig snildere, Maade, hvorpaa man skal kunne opnaa at værne Vælgernes Frihed overfor Partibestyrrelserne. Men alle disse Beregninger er i Virkeligheden kun Regnestykker paa Papiret, matematiske Konstruktioner, fordi det, som er det afgørende, netop er det, som Tyskeren saa brutalt siger, at de smaa Partier har ikke Raad til at bære Valg-

omkostningerne, de har ikke Raad, ej heller Magt til at gøre sig kendte. Forholdene ligger ikke lige for alle. Een Mand er landskendt, en anden er det ikke, og den, som har Partiets Støtte, bliver opreklameret i Aviserne, men den, som ikke har det, men staar lidt paa egen Haand, bliver ikke opreklameret. Forholdet er ikke lige, og derfor kan vi sige, at Forholdstalsvalg i et Land vil gøre de store Partibestyrrelser stærkere, vil gøre de store Blade og de store Bladredaktioner stærkere. Om det er Partiet, der styres af Bladredaktionerne, eller Bladredaktionerne, der styres af Partiet, er jo for saa vidt ligegyldigt, Faktum vil blive, at Vælgerne vil blive regeret af begge Parter, det er ganske utvivlsomt.

Der er ingen Mulighed for at undgaa dette, navnlig ikke, saa længe man overser, at Forholdstalsvalget egentlig har to Bud. Det ene Bud vender udad, det andet indad mod Partiet selv. Hvis det er retfærdigt, at de enkelte Meninger faar Lejlighed til at gøre sig gældende paa den Maade, som Forfægterne for Forholdstalsvalg vil have, udadtil, overfor Valget af Repræsentanter, ja, saa maa de ogsaa kunne gøre sig gældende indadtil, i Partiets indre Liv, men det er saa langt fra Tilfældet: med den samme Iver, hvormed man hævder Forholdstalsvalg udadtil, med den samme Iver bekæmper man Forholdstalsvalgs Indførelse i Partiet selv. Derfor falder indenfor Partierne Magten altid i en stor Organisations, en myndig Ledelses, et Blads Hænder, og den enkelte bliver derigennem prisgivet.

Herhjemme samler Forhandlingerne sig om Spørgsmaalet om Enkeltmandskredse i Forbindelse med Forholdstalsvalg, men alle er enige om, at dette kun er en Nødhjælp, at det gennemfører egentlig ikke det, som er Forholdstalsvalgets retfærdige Tanke. Naar Forholdstalsvalg skal være retfærdigt, skal hele Landet være een Valgkreds, eller der maa i alt Fald være faa og ret store Kredse, som den enkelte ikke kan naa at gennemagitere. Enkeltmandskredse i Forbindelse med Forholdstalsvalg det er en snild Opfindelse for at faa Folk til at forlade det nuværende og gaa over til Forholdstalsvalg. Det siges ganske aabent, at har man først ligesom faaet Døren lukket paa Klem, saa skal det nok lykkes næste Gang at faa den op paa vid Gab. Enkeltmandskredse i Forbindelse med Forholdstalsvalg er ikke noget, man taler om som noget fuldkomment, noget bedre og hensigtsmæssigere, men som et politisk Skaktræk.